

ऑग्रोमेट अँडवायझरी बुलेटीन

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा, ऐएमएफयु, कृषी हवामानशास्त्र विभाग

फोन : ०२०-२५५३८००९

कृषी महाविद्यालय, पुणे ४११ ००५

ई-मेल : amfupune@gmail.com

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला समितीची साप्ताहिक बैठक दि. २३/०५/२०२३

जिल्हा : पुणे

मागील आठवड्याचे हवामान :

मागील आठवड्याचे हवामान : पुणे परिसरात मागील आठवड्यात कमाल तापमान ३६.४ ते ३९.५ अंश सेल्सिअस तर किमान तापमान २१.६ ते २३.६ अंश सेल्सिअसच्या दरम्यान होते. सकाळची सापेक्ष आर्द्रता ५५ ते ७७ टक्के तर दुपारची सापेक्ष आर्द्रता १५ ते २६ टक्के होती. वाऱ्याचा सरासरी वेग ताशी ३.५ ते ६.३ कि.मी. होता.

हवामान अंदाज : पुढील पाच दिवसात पुणे जिल्ह्यात कमाल तापमान ४० ते ४१ अंश सेल्सिअस, तर किमान तापमान २० ते २३ अंश सेल्सिअसच्या दरम्यान राहिल. सकाळची सापेक्ष आर्द्रता ६९ टक्के तर दुपारची सापेक्ष आर्द्रता २८ टक्के दरम्यान राहिल. वाऱ्याचा सरासरी वेग ताशी १६ ते २५ कि.मी. दरम्यान राहिल. आकाश निरभ्र ते अंशतः ढगाळ राहिल. वाऱ्याची दिशा वायव्येकडून आग्नेयेकडे राहिल.

मागील आठवड्यातील हवामान (१७/०५/२०२३ ते २३/०५/२०२३)							हवामान घटक	पुढील पाच दिवसांचा हवामानाचा अंदाज (२३/०५/२०२३ ते २७/०५/२०२३)				
17	18	19	20	21	22	23	दिनांक	24	25	26	27	28
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	पाऊस (मिमी)	3	0	0	0	0
36.4	38.2	39.3	39.5	38.6	39.0	38.2	कमाल तापमान (अं.से.)	41	41	40	40	40
21.6	23.6	22.8	23.4	23.2	22.5	23.0	किमान तापमान (अं.से.)	23	21	20	20	20
							ढग स्थिती (आकाश)	2	1	2	0	0
67	77	73	71	73	71	55	सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)	60	64	74	75	74
17	17	15	18	24	26		दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)	26	26	28	30	30
6.3	5.4	3.8	5.0	5.5	5.3	3.5	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)	16	21	25	24	21
							वाऱ्याची दिशा (अंश)	288	292	291	292	292

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला

पीक	पीक अवस्था	कृषि विषयक सल्ला
हवामान सारांश/ इशारा		भारतीय हवामान खात्याच्या प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई यांच्या अंदाजानुसार जिल्ह्यात दिनांक २३ मे, २०२३ रोजी तुरळक ठिकाणी तर दिनांक २४, २५, २६ व २७ मे, २०२३ रोजी हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता आहे.
विस्तारित श्रेणी अंदाज (ईआरएफएस)		विस्तारित श्रेणी अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मध्य महाराष्ट्र विभागात (धुळे, नंदुरबार, जळगाव, नाशिक, अहमदनगर, पुणे, सातारा, सांगली, सोलापूर, कोल्हापूर) दिनांक २८ मे, २०२३ ते ०३ जून, २०२३ दरम्यान ➤ पावसाचे प्रमाण सरासरी पेक्षा कमी राहण्याची शक्यता आहे. ➤ कमाल तापमान सरासरी इतके राहण्याची शक्यता आहे. ➤ किमान तापमान सरासरी इतके राहण्याची शक्यता आहे.
सामान्य सल्ला		• तुरळक ठिकाणी पावसाची शक्यता असल्याने काढलेली पिके पावसापासून संरक्षण होण्याच्या दृष्टीने योग्यरीत्या ताडपत्रीने झाकून ठेवावीत तसेच सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी. • अवेळी पाऊसापासून बचावासाठी उघड्यावरील धान्य सुरक्षित स्थळी हलवावे.

		साठविलेल्या धान्यातील किडीचा प्रादुर्भाव मुख्यत्वेकरून त्यात असलेल्या ओलाव्याच्या प्रमाणावर अवलंबून असतो. साठवणीसाठी धान्यातील ओलावा १०% पेक्षा कमी राहिल अशी काळजी घ्यावी. त्यासाठी काढणी केलेली रब्बी ज्वारी, गहू, हरभरा ई. धान्य उन्हात चांगले वाळवावीत व सुरक्षित स्थळी साठवणूक करावी. शेतकरी बांधवांनी आपल्या पिकाचे कीड व रोगासंदर्भात नियमित सर्वेक्षण करून जर प्रादुर्भाव आर्थिक नुकसान पातळीच्या वर असल्यास विविध योग्य त्या उपाययोजना कराव्यात. एक वर्षाचे आतील नवीन लागवड केलेल्या फळपिकांचे (कलमे/ रोपे) कडक उन्हापासून संरक्षणासाठी सावली करावी तसेच खोडाभोवती पाला पाचोळ्याचे आच्छादन करावे. जमिनीतून होणारे पाण्याचे बाष्पीभवन कमी करण्यासाठी सर्वच पिके व फळबागांना वाळलेली पाने, काड्या, वाळलेले पाचट, गवत व काडीकच-याचे किंवा उभ्या पिकात प्लॅस्टीक अच्छादन करावे. संध्याच्या तापमानातील वाढ लक्षात घेता उभी पिके, भाजीपाला व फळबागांना स्थानिक परिस्थिती, जमिनीची खोली, जमिनीचा प्रकार, आवश्यकता व उपलब्धतेनुसार हलके व वारंवार पाणी सकाळी किंवा संध्याकाळी द्यावे. उनापासून बचावासाठी जनावरे सुरक्षित सावलीच्या ठिकाणी बांधावीत. उन्हाळ्याची तीव्रता वाढत असल्याने शेतीची कामे शक्यतो सकाळी करून घ्यावी. शेतकरी बंधूनी हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला व हवामानचा पूर्वानुमाना करीता मेघदुत मोबाईल ॲपचा वापर करावा. तसेच शेतकरी बंधूनी मेघगर्जना व विजेचा पूर्वानुमाना करीता दामिनी मोबाईल ॲपचा वापर करावा. खरीप हंगामाच्या पुर्वतयारीसाठी जमिनीची नांगरट करून जमिन उन्हात तापू द्यावी. पुर्व मशागतीची कामे सुरु करावीत. तसेच बांध बंदिस्ती करून घ्यावी.
भुईमुग	पक्वता ते काढणी अवस्था	काढणी योग्य पक्वतेला पाने पिवळी पडू लागल्यानंतर व शेंगाच्या टरफलाची आतील बाजू काळी दिसू लागल्यावर करावी. पक्व पिकाची काढणी शक्यतो सकाळी किंवा सायंकाळी करावी व काढणी नंतर पिक चांगले वळवून सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
नविन फळबाग लागवड	लागवड पूर्व तयारी	नविन फळबाग लागवड करण्यासाठी फळपिकांच्या शिफारस अंतरानुसार १x१x१ मि. चे खड्डे खोदुन तयार करावेत जेणेकरून खड्ड्याच्या आतील बाजूस व उकरलेल्या मातीस ऊन लागून निसर्गतः किडींचे नियंत्रण होईल.
कापूस	पूर्व तयारी	कापसावरील सेंद्रि बॉड अळीच्या नियंत्रणासाठी कापुस पेरणीपूर्वी आधीच्या पिकांची धसकटे, पळकाट्या, पाला व इतर कचरा गोळा करून शेत स्वच्छ ठेवावे. त्यामुळे कीड व रोग यांच्या सुप्तावस्था नष्ट होण्यास मदत होते.
ऊस	वाढीची अवस्था	ऊस पिकासाठी ठिबक सिंचन पाणी व्यवस्थापन पद्धतीचा अवलंब करावा. पाचट आच्छादनाचा वापर करून सरी आड सरीतून पाणी द्यावे. उसात खोड किडीचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास एकरी दोन फुले ट्रायकोकार्डची १० दिवसाच्या अंतराने आवश्यकतेनुसार २ ते ३ प्रसारणे करावीत. रासायनिक नियंत्रणासाठी क्लोरॅन्ट्रानिलोप्रोल (Chlorantraniliprole) १८.५ % एस.सी., ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यातून अथवा ०.४ % जी १८.७५ किलो प्रति हेक्टर वापरावे.
मिरची	पिक वाढीची अवस्था	पांढरी माशी नियंत्रणासाठी पिवळे तसेच फुलकिड्यांसाठी निळे चिकट सापळे वापरावेत. रासायनिक कीडनाशकांचा वापर करावयाचा झाल्यास फुलकिडे नियंत्रणासाठी फिप्रोनील (५ ई.सी.) १५ मिली किंवा स्पिनोसॅड (४५ ई.सी.) ४ मिली १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी.
टोमॅटो	फळ धारण अवस्था	टोमॅटो वरील फळे पोखरणारी अळी - ही अळी प्रथम पाने खाते व नंतर हिरवी किंवा पिकलेली फळे पोखरून आत शिरते व गर खाते या किडीच्या नियंत्रणासाठी क्विनॉलफॉस २५ % ईसी २० मिली किंवा नोव्हॅलीरॉन १० % ईसी १५ मिली किंवा क्लोरॅन्ट्रानिलोप्रोल १८.५ % एस.सी ३ मिली प्रति १०

		लिटर पाण्यात मिसळून ८ ते १० दिवसांच्या अंतराने २-३ फवारण्या कराव्यात.
आंबा	पक्वता ते काढणी अवस्था	जमिनीवर पडलेला काडीकचरा, पालापाचोळा व खराब / सडलेली फळे गोळाकरून नष्ट करून बागेला स्वच्छ ठेवावे. उष्ण हवामानाचा अंदाज लक्ष्यात घेता पक्व झालेल्या आंब्याची काढणी शक्यतो सकाळी किंवा सायंकाळी करावी. तसेच वाहतुक शक्यतो संध्याकाळी करावी. नवीन लागवड केलेल्या आंबा कलमांना वाऱ्यापासून संरक्षणासाठी काठीचा आधार द्यावा. मोठ्या झाडांना फळधारणेनंतर जमिनीचा प्रकार, झाडाचे वय, पाण्याची उपलब्धता ई. विचारात घेवून योग्य वेळेच्या अंतराने पाण्याच्या पाळ्या द्याव्यात. बागेत झाडांच्या आळ्यांमध्ये गवत, पालापाचोळा ई. अछूयादनाचा वापर करावा.
केळी		वाढते तापमान लक्ष्यात घेता बागेस योग्य प्रमाणात पाणीपुरवठा करावा. बागेत केळी वाफ्याच्याळ मधल्यात जागेत केळी पाने, जुना गव्हाचा भुसा, उसाचे पाचट, सोयाबीन भुसा, गवत , पालापाचोळा यांचा वापर करून सेंद्रिय आच्छापदन करावे.केळीच्या बुंध्याजवळ वाढणारी पिल्ले नियमित कापावीत तसेच केळीवरील जुनी वाळलेली व रोगट पाने कापून बाग स्वच्छ ठेवावी. केळीच्या घडाचे उन्हापासून संरक्षण करण्यासाठी केळीच्या वाळलेल्या पानांची पेंडी करून घड व घडाचा दांडा झाकावा. केळी बागेत काकडी, भोपळा, कलिंगड, खरबूज तसेच मिरची, वांगी यासारखी पिके घेणे कटाक्षाने टाळावे.
जनावरांचे व्यवस्थापन		जंताच्या व विविध आजाराच्या नियंत्रणासाठी पशु वैद्यकाच्या सहाय्याने जंतनाशक व लसी जनावरांना पाजावे/ टोचून घ्यावे. वातावरणातील उष्णता वाढल्यामुळे जनावरांच्या शरीराचे तापमान वाढते व हे तापमान नियंत्रित ठेवण्यासाठी जनावरे जास्त पाणी पितात व कमी चारा किंवा खाद्य खातात. याचा एकूणच जनावरांच्या वाढीवर , प्रजननावर व उत्पादनावर प्रतिकूल परिणाम होतो. त्यामुळे पुढील नुकसान टाळण्यासाठी उन्हाळ्यात जनावरांची पुढीलप्रमाणे काळजी घ्यावी. १) जनावरांचा गोठा थंड जागी किंवा झाडाखाली बांधावा. गोठ्याच्या छपरारवर गवत , पाला, पाचोळा, नारळाच्या झावळ्या टाकून पाणी शिंपडावे त्यामुळे गोठा थंड राहतो. २) उन्हाळ्यामध्ये जनावरांना ३-४ वेळा थंड व स्वच्छ पाणी पाजावे. गोठ्यात पाण्याची स्वतंत्र सुविधा केलेली असल्यास पाण्याचे भांडे सावलीत असावे व भांडे मुख्यतः माती किंवा सिमेंटपासून बनवलेले असावे जेणेकरून त्यात पाणी दिवसभर थंड राहिल. ३) जनावरांना उन्हाळ्यात दुपारच्या वेळी चरावयास पाठवू नये. ४) दुपारच्या वेळी जनावरांना हिरवी मका , चवळी, कडवळ, लसूणघास यासारखे पोषण वैरण द्यावे. त्यामुळे दूध उत्पादनात सातत्य टिकून राहते व प्रजनन क्षमताही सुधारते. ५) आहारामध्ये वाढीव क्षार मिश्रणाचा वापर करावा व 'अ' जीवनसत्वाचा पुरवठा करण्यासाठी जास्तीत जास्त हिरवा चारा द्यावा. ६) उन्हाच्या तीव्रतेपासून संरक्षण होण्यासाठी जनावरांना पुरेसा निवारा उपलब्ध करून द्यावा. गोठा हवेशीर असावा, गरम हवा बाहेर जाण्यासाठी व थंड हवा आत येण्यासाठी जागा असावी. ७) पशुवैद्यकांच्या सल्ल्यानुसार शेळ्यांना स्ट्रॅगॉल (गोलकृमी) या जंताच्या निर्मुलानाठी फेनबेन्डाझोल हे जंतनाशक द्यावे. ८) उन्हाळ्याच्या सुरवातीस मेंढ्यांना देवी या रोगाची प्रतिबंधक लस टोचून घ्यावी. ९) म्हशींमध्ये घर्मग्रंथी कमी असल्यामुळे घामातून त्यांच्या शरीरात उष्णतेचे उत्सर्जन होत नाही त्यामुळे म्हशींना पाण्यात डुंबू द्यावे. गायीच्या अंगावर ओले कपडे किंवा गोणपाट भिजवून ते गाईच्या पाठीवर ठेवावे.

*टिप : शेतकरीबंधूनी पिकावर किटकनाशकाची, बुरशीनाशकाची फवारणी करताना स्वतःची योग्यती खबरदारी/ काळजी घ्यावी.

स्त्रोत :

१) हवामान पूर्वानुमान : प्रादेशिक हवामान पूर्वानुमान केंद्र, मुंबई.

२) मागील हवामान : -

ठिकाण : कृ.म.वि., पुणे.

दि. : २३.०५.२०२३

स्वाक्षरीत

प्रमुख अन्वेषक, ग्राकूमौसे, ऐएमएफयु, पुणे तथा
प्रमुख, कृषि हवामानशास्त्र विभाग, कृ.म.वि., पुणे